

Ingelise Olesen,
Nanna Lund Hansen,
Christina Viskum Lytken Larsen

GUIDE TIL SHARING CIRCLES I GRØNLAND

En metodehåndbog

Guide til Sharing Circle i Grønland
En metodehåndbog

Ingelise Olesen,
Nanna Lund Hansen,
Christina Viskum Lytken Larsen

Center for Folkesundhed i Grønland 2021

Layout: irisager.gl

INDHOLD

1. BAGGRUND	4
2. INTRODUKTION TIL METODEN	6
FOKUSGRUPPEN VS. SHARING CIRCLES	6
DEN GRØNLANDSKE KONTEKST	7
INUIT, VÆRDIER, VIDEN OG SUNDHED	7
GRØNLANDSKE VÆRDIER I DAG	8
ER SHARING CIRCLES ET KENDT KONCEPT I GRØNLAND?	9
METODISKE OVERVEJELSER	10
3. METODEN I PRAKSIS	13
PRAKTISKE FORBEREDELSE – STEP BY STEP	14
ELEMENTER I METODEN	15
1) SANG SOM ICEBREAKER	15
2) FACILITATOREN SOM EN DEL AF CIRKLEN	15
3) INDLEDENDE SNAK OM VÆRDIER	16
4) TALEPIND	16
UDFØRELSESGUIDE - STEP BY STEP	17
4. REFLEKTIONER OVER METODEN	18
5. OPSAMLING	20
REFERENCER	22

1. BAGGRUND

Center for folkesundhed i Grønland har brugt *Sharing Circles* som metode ved to forskellige projekter, i henholdsvis 2019 og 2020. Ved det første projekt "Brugernes oplevelse af det Grønlandske sundhedsvæsen" indgik fokusgruppeinterviews oprindeligt i det kvalitative undersøgelsesdesign.

Men da undersøgelsen om brugeres oplevelser af sundhedsvæsenet Olesen et al. (2020) havde fokus på folks oplevelser og perspektiver, både gode og dårlige, forekom det vigtigt at skabe en kulturelt tryk og sproglig inkluderende situation for deltagerne, samt have forståelse for en kulturelt forankret opfattelse af sundhed.

Viden og erfaringer fra andre arktiske regioner, beskriver netop vigtigheden af at imødekomme kommunikationsformer og traditioner i undersøgelser med oprindelige befolkninger (Halcomb, 2006).

Der blev derfor hentet inspiration fra det nordamerikanske koncept *Sharing Circle* for at få inspiration til et alternativ til fokusgruppeinterviewet med henblik på grønlandsk kontekst, kultur og traditioner. *Sharing Circles* er ikke oprindeligt en undersøgelsesmetode, men en traditionel kommunikationsform, der er brugt blandt oprindelige befolkninger i Canada, Alaska og USA, når der har været behov for at tale om livets store og små spørgsmål (Rothe et al., 2009, Halcomb, 2006, Earth Child Project, 2020).

Denne fremgangsmåde viste sig som en positiv og konstruktiv metode i den pågældende undersøgelse til at tale om visse emner i fællesskab med informanterne. Metoden blev yderligere afprøvet i en anden kvalitativ undersøgelse i Qasigianniguit, hvis design bestod udelukkende af *Sharing Circles* (Olesen et al., 2020b). Her viste metoden sig igen at have styrker, der er interessante at arbejde videre med.

Formålet med denne håndbog er at beskrive hvordan vi i de nævnte forskningsprojekter har anvendt *Sharing Circles* som metode i håb om at kunne inspirere andre til at anvende metoden i fremtidige forskningsprojekter i Grønland. Derudover beskrives erfaringer og observationer fra de to undersøgelser. Denne håndbog vil forhåbentlig kunne inspirere, vejlede og understøtte studerende og forskere i deres arbejde med sundhedsfaglige- og sociale aspekter i dialog med den grønlandske befolkning.

Kulturel tilpasning
af forskningsmetode
til at tale om
følelser, oplevelser
og verdenssyn

2. INTRODUKTION TIL METODEN

Et litteraturreview af Halcomb (2006) beskriver, at fokusgruppeinterviewet er en velegnet forskningsmetode blandt informanter med en anden sproglig og kulturel baggrund (Halcomb, 2006). Her angives det dog, at det har stor betydning for udførelsen af fokusgruppeinterviews blandt befolkninger med ikke-vestlig kulturel og sproglig baggrund at være opmærksom på kulturelle kontekster, herunder normer, kommunikationsformer og traditioner. Modifikationer af de klassiske elementer af fokusgruppeinterviewet er derfor vigtigt for kvaliteten af data og undersøgelsens brugbarhed. Herunder nævnes det, at en dobbeltsproget facilitator kan medvirke til en øget kulturel og sproglig forståelse parterne imellem samt i højere grad skabe et ligeværdigt miljø i gruppen, som derved kan virke mere støttende og motiverende. Det er dog vigtigt at være bevidst om at en kulturel generalisering ikke er den endegyldige sandhed for alle. Personlige erfaringer og værdier er medvirkende til den enkeltes kulturelle opfattelse (Halcomb, 2006).

FOKUSGRUPPEN VS. SHARING CIRCLES

Fokusgruppeinterviewet er kendetegnet ved at være ikke-styrende og har til hensigt at få mange forskellige synspunkter frem om et givent emne. Informanterne, skal faciliteres af gruppemoderatoren, diskutere og udtrykke personlige og modstridende synspunkter om de emner der er i fokus. Fokusgrupper skal således forstås som en forskningsmetode, hvor data produceres via gruppeinteraktion omkring et emne, som forskeren har valgt. Metoden er også egnet til at producere data om, hvordan sociale processer fører til bestemte indholdsmæssige fortolkninger (Halkier, 2002).

Fokusgruppeinterviewet kan give en mere samlet forståelse af informanternes forskellige holdninger og oplevelser. Det kan dog være en udfordring for intervieweren at sørge for, at alle informanter kommer til orde. Fokusgruppeinterviewet har desuden de vilkår, at informanternes udtalelser kan blive påvirket af, at de befinder sig i en gruppe med andre informanter, som de måske ikke kender. Det kan resultere i, at de for eksempel holder deres mening tilbage, fordi den adskiller sig fra resten af gruppens (Kvale and Brinkmann, 2009). Det vil i praksis sige, at den sociale kontrol i fokusgruppen kan hindre, at alle forskellige erfaringer og perspektiver kommer frem (Halkier, 2002).

Sharing Circles som metode, er en åben samtalestil, der respekterer historiefortælling (Tachine et al., 2016). En *Sharing Circle* er i sin enkelhed en rundkreds af deltagere, som deler perspektiver, følelser og oplevelser. Når alle åbner op og deler, udvikles der ofte en naturlig tryghed blandt deltagerne der kan relatere til hinanden som mennesker (Rothe et al., 2009, Earth Child Project, 2020).

Fælles for *Sharing Circles* eller *Talking Circles* er, at det kan skabe et inkluderende rum til at tale om visse emner og løse eventuelle udfordringer på en støttende og ikke-konfronterende måde (Earth Child Project, 2020). Ofte åbnes samtalen med en bøn eller en form for ritual, der tager udgangspunkt i den specifikke kulturelle kontekst.

Essensen ved at bruge det som en undersøgelsesmetode er, at anerkende oprindelige befolkninger (Indigenous Peoples) som eksperter på deres egne historier, oplevelser og liv, og på bedste vis facilitere denne viden (Tachine et al., 2016). Mange oprindelige befolkninger har en tradition for *Sharing Circles/Talking Circles* eller historiefortælling som deres daglige rutine og denne form for kommunikation er medvirkende til at videregive og lære om egen kultur, traditioner og levevis (Kelley and Lowe, 2018). Her anses cirklen som et symbol på, liv, helbredelse, balance og styrke, og anvendes som redskab til at løse udfordringer (Grahamslaw and Henson, 2015).

DEN GRØNLANDSKE KONTEKST

Ved udførelse af *Sharing Circles* i Grønland, var det helt essentielt for os at se en *Sharing Circle* som en inspiration og ikke et færdigt værktøj til at benytte. *Sharing Circles* er som nævnt en kommunikationsform, som er traditionel for andre oprindelige befolkninger i Arktis, men som ikke er kendt i Grønland. Vi ville derfor benytte metodens karakteristikker og elementer og afprøve dem i en grønlandsk kontekst. Vi spurgte os selv, hvad der ville give mening og hvilke værdier og kommunikationsformer, der var vigtigt at tage forbehold for, når vi ønskede at gennemføre *Sharing Circles* i Grønland. Helt afgørende for vores overvejelser var en indgående forståelse for den grønlandske kultur og syn på sundhed og velvære som forskere, der enten er født og opvokset i Grønland eller som igennem mange år har boet, arbejdet og levet her med vores familier.

INUIT, VÆRDIER, VIDEN OG SUNDHED

Menneskers livssyn og forståelse af verden er tæt relateret til sprog og kultur, og derved også værdier (Kvale and Brinkmann, 2009). Værdier er kulturelt bestemte opfattelser af, hvad der er værdifuldt og ønskværdigt. Mennesker er bærere af forskellige begreber og værdier, som har præget deres opvækst. Kultur har betydning for den måde, vi opfatter blandt andet sundhed, sygdom og identitet på (Wistoft, 2009).

Den danske oversættelse af begrebet peqqinneq er sundhed. Peqqinneq refererer til at noget er på rette plads, og refererer ikke på samme måde til sygelighed kontra sundhed som i en vestlig forståelse (Wistoft, 2009). Det er en holistisk forståelse af sundhed, der bygger på værdier, relationer, omgivelser, kalaalimernit og erfaringer.

Ifølge Wistoft (2009) refererer peqqinneq derudover også til følgende værdier; tilbageholdenhed, ære, styrke, respekt og at acceptere menneskets magtesløshed over for det, der er større, som for eksempel Sila (vejret) samt viljen til at indordne sig under det, man ikke er herre over. I de tidlige inuitsamfund talte man ikke om konflikter, da uoverensstemmelser

kunne føre til isolation i de små samfund, hvilket kunne udfordre den enkeltes overlevelse. Harmoni, og dermed tilbageholdenhed, er stadig den dag i dag en kerneværdi i den grønlandske kultur (Wistoft, 2009).

Værdier og normer betragtes som overleverede via fortællinger og traditioner (Wistoft, 2009). For at mennesket skal være sundt, skal *sjælen* (*tarneq*), lyset og mennesket (*inuk*) i *naturen* være på plads. Desuden skal ånden (*anersaaq*) være på rette plads. Krop (*timi*) og ånd (*anersaaq*) hænger sammen. Kærlighed til, accept af og respekt for naturen regnes for et af de sundeste karaktertræk et menneske kan have (Wistoft, 2012).

” at sammentænke *timi* (krop),
tarneq (sjæl) uden *anersaaq* (ånden),
er som et menneske uden hoved.
(*Anersaaq*) ånden kendetegner
dem vi er kulturelt
– grønlandsk ældre

Med inuitbegreberne *silá*, *inuk* og *peqqinneq* antydes en række potentielle sammenstød og konflikter mellem den del af befolkningen, der er opdraget med og bærere af inuit-værdier og, for eksempel, sundhedssystemet, der overordnet set er funderet på en vestlig defineret sundheds- og sygdomsopfattelse (Wistoft, 2012).

GRØNLANDSKE VÆRDIER I DAG

Nyere studier fra Grønland, der har sat fokus på værdier og kultur, belyser en stadig holistisk forståelse af livet og sundhed. I forbindelse med et 5-årigt community-mobiliseringsprojekt, Paamiut Asasara, blev der gennemført interviewundersøgelser med fokus på borgernes værdier. Informanterne fremhæver forskellige kulturelle værdier herunder respekten for hinanden at værdsætte naturen og *kalaalimernit* (grønlandsk mad). En gennemgående værdi for alle er familiens betydning i medgang og i modgang (Berliner and Stender, 2013). Familiens og fællesskabets betydning i den grønlandske kontekst går igen i litteraturen (Rink and Tróndheim, 2018, Berliner and Stender, 2013, Olesen et al., 2020a, Petersen, 2003). Den grønlandske familie er et fleksibelt inkluderende og udvidet system. Tætte familiebånd og fællesskaber anses som et værn mod følelsesmæssige nedtrykthed og er det netværk, man deler sorger og glæder med. Derfor er det vigtigt at indtænke hele familien i alle processer (Reimer Tróndheim, 2012).

Som en del af projekt Paamiut Asasara blev der afholdt sommerhøjskoler for fiskeri og fangst. I denne sammenhæng beskrives deltagernes refleksioner, der omhandler respekten for fællesskabet, egen styrke og kapacitet, respektfuld omgang med hinanden og for omgivelserne, herunder fangstdyrene, der også udgør de kræfter, der skal være i balance for at udgøre et system, der skaber trivsel. Det er denne balance, der giver bæredygtighed og sikrer muligheder for trivsel også for kommende generationer (Berliner and Stender, 2013). Denne sammenhæng er også fundet i en undersøgelse af trivsel blandt Inuit i

Nunavut, Canada. Her konkluderes det, at trivsel, det at være lykkelig og at føle sig sund er tæt knyttet til at være sammen med familien, tale med familie-medlemmer, at dele og spise mad med hinanden i familien samt at være ude i naturen sammen (ibid.) Ligeledes påpeger Steenholdt (2019), at særligt naturen har en væsentlig betydning for den generelle tilfredshed med livet i Grønland, hvilket også underbygger eksisterende teori og forskning om sociale indikatorer i Arktis. Det er, ud over tilknytningen til naturen, den sociale sammenhængskraft, som rummer mange forskellige facetter (Steenholdt, 2019).

Det grønlandske ord
Peqqinneq oversættes
til det danske ord sundhed,
men ordet i sig selv referer
til en bredere forståelse
af liv, kræfter
og velvære

ER SHARING CIRCLES ET KENDT KONCEPT I GRØNLAND?

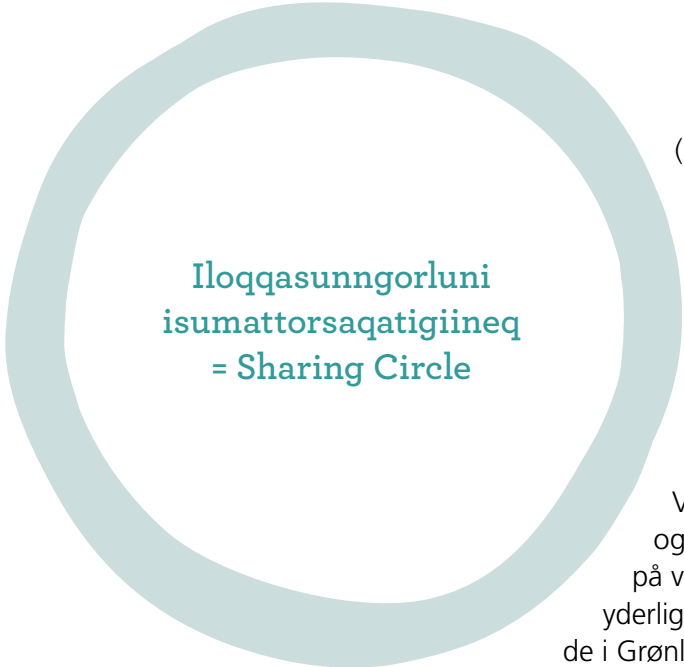
Sharing Circles er som nævnt et kendt og brugt koncept i Nordamerika, men er ikke en tilgang der tidligere har været anvendt i den grønlandske sundhedsforskning. Med blik på hvordan befolkninger har migreret og rejst på tværs af de nordlige regioner, samt de stærke sproglige og kulturelle ligheder mellem inuitter i Alaska, Canada og Grønland (Inuit Circumpolar Council, 2020), synes vi det var spændende at undersøge, om konceptet i en eller anden form har eksisteret i Grønland tidligere.

En litteratursøgning om emnet i historisk litteratur og databaser giver ingen referencer på tidligere brug af *Sharing Circles* i Grønland. Forespørgsler hos ældre borgere og fagfolk, herunder arkæolog og Ph.d. Pauline Kleinschmidt Knudsen fra Nationalmuseet og pensioneret tidligere leder af Sprogsekretariatet i Grønland Carl Christian Olsen (Puju), der begge har stor viden om inuitsprogene og kultur på tværs af Arktis, bekræfter ligeledes, at der ikke er beskrevet noget om denne form for gruppebaseret kommunikation i Grønland.

Sharing Circles er altså helt nyt i en grønlandsk kontekst. Vi har derfor benyttet litteraturen, vores fælles viden og erfaringer til at tilpasse metoden til den moderne grønlandske befolkning, kultur og værdier.

Da metoden *Sharing Circles* ikke er brugt i en grønlandsk kontekst før og begrebet ikke er kendt, syntes vi det var vigtigt at finde et passende grønlandsk begreb, der rummer betydningen og hensigten med konceptet.

Den grønlandske betegnelse for en *Sharing Circle* er derfor blevet konstrueret ud fra videnskabelige beskrivelser om konceptet, sproglige overvejelser og anerkendelse af *Indigenous Knowledge*. Den grønlandske betegnelse, *Iloqqasunngorluni*, stammer fra *iloqqasut*, som betyder rundkreds, og endelsen *-sunngorluni*, som betyder, at man sidder i en rundkreds. *Isumattorsaqatigiinneq* er betegnelsen for et symposium, der på dansk betyder en sammenkomst eller møde, hvor et bestemt videnskabeligt emne søges belyst fra alle synsvinkler

Iloqqasunngorluni
isumattorsaqatigiineq
= Sharing Circle

(Lexdk, 2020). Denne del af begrebet refererer således til, at det enkelte menneske er ekspert på eget liv. *Iloqqasunngorluni isumattorsaqatigiineq* kan derfor defineres som en proces, hvor der i fællesskab sker en udveksling af viden, læring, deling, respekt og anerkendelse.

METODISKE OVERVEJELSER

Vi brugte, som beskrevet, meget arbejde på dialog og udarbejdelse af et metodedesign, der byggede på viden om fokusgrupper og *Sharing Circles*, og yderligere på baggrund af erfaringer fra kvalitativt arbejde i Grønland og mange drøftelser om kommunikation, historie, værdier og fællesskab.

Fokusgruppemetoden er brugt i adskillige undersøgelser i Grønland og har generet mange vigtige studier og perspektiver blandt befolkningen. I litteraturen beskrives det også, som nævnt, at metoden er velegnet til brug i diverse befolkningsgrupper, men vi hæfter os ved den påtalte vigtighed af at være opmærksom på kulturelle kontekster (Halcomb, 2006). Med blik for hvordan grønlandske værdier i dag stadig er præget af tilbageholdenhed, harmoni, respekt for fællesskabet samt vigtigheden af respektfuld omgang med hinanden og omgivelserne (Wistoft, 2009, Berliner and Stender, 2013), ønskede vi at afvige fra fokusgruppens potentielle diskussionselement samt at mindske en muligt dominerende interviewrolle.

Tine Curtis, der gennem mange år har forsket i Grønland, og blandt andet har skrevet en Ph.d.-afhandling, der har fokus på interaktionen mellem læge og patient i Grønland angiver, at det har været svært i Grønland at få et fokusgruppeinterview til at fungere, i forhold til fokusgruppemetodens grundlæggende principper (Curtis, 2001).

”Fokusgrupper fungerede ikke for mig.

Måske i nogen grad, fordi jeg var forsker og dansker;
det har sikkert haft betydning for, at deltagerne ikke drøftede
synspunkter indbyrdes – men snarere forholdt sig
afventende og svarede enkeltvis på de spørgsmål, jeg stillede
– *Curtis, personlig information*

Som beskrevet kan fokusgruppeinterviewet have nogle udfordringer i forhold til inkludering af holdninger, der ikke stemmer overens med resten af gruppens (Halkier, 2002). Dette er også erfaret af Tine Curtis:

”med min erfaring fra Grønland vil jeg stadig mene,
at mange vil afholde sig fra at erklære sig alt
for åbent uenige i andre og da slet ikke udtale sig om,
hvad andre måske måtte mene om dette og hint
– Curtis, *personlig information*

De kulturelle værdier og det inkluderende forum i en *Sharing Circle* til deling af meninger eller perspektiver bliver i høj grad imødekommet ved brug af denne metode, da der netop er fokus på ligeværdige relationer og gensidig ydmyghed og respekt (Rothe et al., 2009).

På baggrund af den indsamlede viden samt meget dialog mellem forskerteamet følte vi os klædt på til at vurdere, hvilke karakteristikker den grønlandske *Sharing Circle* skulle bestå af, og hvordan det skulle forløbe.

Med en grundig gennemgang af *Sharing Circles* metoden fra Rothe et al. (2009), udpegede vi elementer, vi ville inkludere eller arbejde videre med i vores eget design. I Rothes artikel opstilles karakteristikker fra det traditionelle vestlige interview og fokusgruppeinterview ved siden af karakteristikker fra *Sharing Circle*. På den måde, får man et godt overblik af de metodiske overvejelser man gør sig. Hvor kan man hensigtsmæssigt bruge elementer fra fokusgruppeinterviewet og hvor skal der eventuelt benyttes mere kulturelt sensitive tilgange.

Hvad vides der i
forvejen og hvor vil
vi gerne hen?

3. METODEN I PRAKSIS

Sharing Circles kan, som beskrevet, bruges som en metode til at tale og dele oplevelser og erfaringer med fokus på udvalgte emner. Man skal inden brug reflektere over, hvad det er man ønsker at vide, og hvad den genererede viden skal bruges til. Derudover, hvordan den søgte viden kan omsættes, så den kan benyttes af andre relevante parter og komme befolkningen til gode.

Det er vigtigt at være respektfuld over for den viden, der deles under en *Sharing Circle*. Det er informanternes personlige fortællinger, der tilsammen skaber mere viden om et emne. Der gælder således de samme etiske retningslinjer som for al øvrig kvalitativ forskning, og for forskning generelt.

Ved opstart af et projekt eller en intervention, bør forskerne altid opsøge partnerskaber og arbejde deltagerorienteret i dialog med borgere og nøglepersoner på et givent område.

At arbejde deltagerorienteret, bunder i teorier fra community-based forskning (Minkler and Wallerstein, 2008), der placerer undersøgelsen i hænderne på dem, der skal bruge resultaterne eller deltagerne selv. At indgå en dialog med involverede parter og deltagerne selv, forankrer undersøgelsen i befolkningens behov og højner kvaliteten og validiteten af undersøgelsens- eller projektets resultater, der så har større chance for at blive brugt succesfuldt. Det er derfor også vigtigt at være deltagerorienteret igennem hele processen fra start til slut. Elizabeth Rink og Gitte Adler Reimer Trøndheim har udviklet et toolkit til forskere der ønsker at udføre forskning i Grønland igennem samarbejde og lige partnerskaber (Rink and Reimer Trøndheim, 2019).

Sharing Circles er fleksible i deres form, men det er vigtig at have øje for de grundlæggende principper og intentioner bag metoden. Vi anbefaler derfor, at man reflekterer over, hvorfor metoden egner sig til projektet og hvad deltagerne perspektiver kan bidrage med i udviklingen af et givent felt eller på et givent område.

Forberedende elementer ved *Sharing Circles* afviger ikke fra andre forskningsmetoder, hvor valg om lokation, rekruttering, omfang, logistik med mere skal træffes på baggrund af forskningsspørgsmål, etik og kontekst. Disse overvejelser bør gøres i fællesskab med projektets partnere, for at få perspektiver på, hvad der kan lade sig gøre, hvad der er hensigtsmæssigt og hvad man eventuelt skal være ekstra opmærksom på.

Ved forberedelserne til de afholdte *Sharing Circles* i henholdsvis Upernavik og Qasigiannguit (Olesen et al., 2020a, Olesen et al., 2020b), udviklede vi designet på baggrund af vores viden, vores erfaringer med mange års sundhedsforskning og den eksisterende litteratur. Informanter blev ved rekruttering spurgt, om de ville indgå i en gruppesamtale om et bestemt emne. Vores *Sharing Circles* blev gennemført ved at informanterne og facilitator, lige meget hvor mange de var, sad i en rundkreds og kiggede mod hinanden. Informanterne blev dernæst introduceret til emnet og forklaret, hvordan det ville forløbe. Det blev for-

klaret, at informanterne helt selv kunne bestemme, hvad og hvor meget de havde lyst til at dele, og at ingen fortællinger ville blive betragtet som rigtige eller forkerte, men at dette var et frit rum til at dele. Derudover var der også respekt for, at ikke alle havde noget at sige til alle emner.

PRAKTISKE FORBEREDELSE – STEP BY STEP

- Deltagere kontaktes og informeres om undersøgelsen. De inviteres til en gruppesamtale, en lloqqasunngorluni isumattorsaqatigiineq (*Sharing Circle*).
- Et lokale/sted lejes eller lånes. Det behøver ikke være et stort rum, det kan også sagtens være mindre og mere intimt. Det spiller ikke en stor rolle, for selve rummet skabes imellem informanterne. Der skal være stole nok til alle forventede deltagere.
- En "talepind" laves, købes eller findes. Vi valgte en sælterning som talepind, da vi tænkte at sælskind er genkendeligt og trygt materiale for deltagerne at holde om.
- The/kaffe og lidt spiseligt er godt at have sat op til når deltagerne ankommer.
- Stole stilles i en cirkel. Med lidt, men lige meget plads imellem sig (se billede).
- Deltagerne kan sætte sig frit, hvor de ønsker.

Figur 1: Fire elementer i metoden

ELEMENTER I METODEN

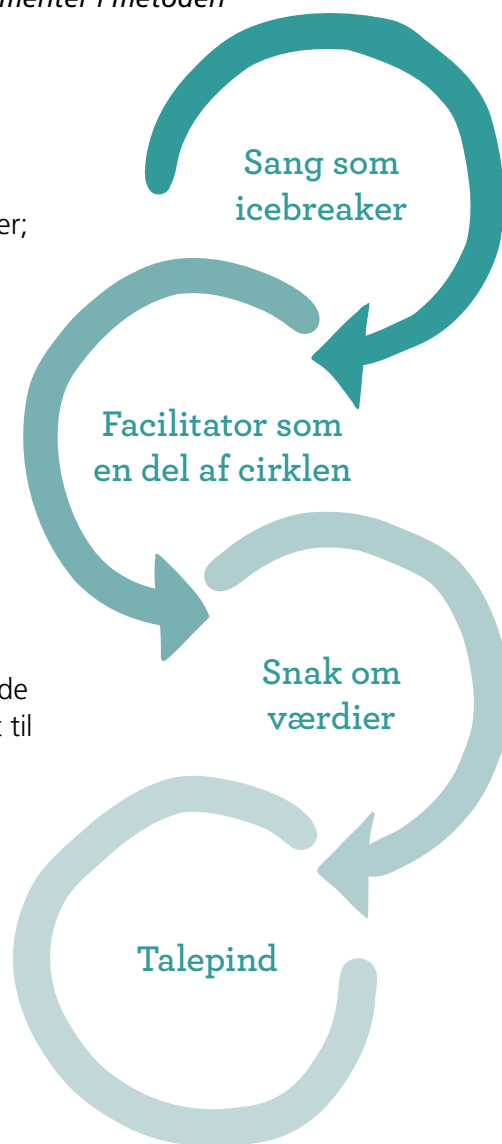
Vejledningen til at gennemføre *Sharing Circles* i Grønland er beskrevet med udgangspunkt i fire grundlæggende elementer, der ses i figur 1. Disse er: 1) Sang som icebreaker; 2) Facilitatoren som en del af cirklen; 3) Indledende snak om værdier; 4) Og brug af en talepind.

1) SANG SOM ICEBREAKER

Som icebreaker til samtalen og for at løsne stemningen op i rummet indledte vi med en sang, da det at synge i en grønlandsk kontekst har stor betydning. Det er normalt, at folk kan være nervøse i begyndelsen og ikke alle er vant til at tale i forsamlinger og med fremmede. Det er derfor en god idé at begynde med en icebreaker. I den traditionelle *Sharing Circle* er en indledende bøn eller en ceremoni et vigtigt element for at vise respekt til deltagerne og omgivelserne. Dette følte vi ikke var hensigtsmæssigt i en grønlandsk kontekst, idet der ikke er tradition for at samle borgere til en bøn eller anden religiøs handling uden for kirken. Vi søgte derfor en mere passende løsning for vores *Sharing Circle* og brugte sang til at åbne og samle rummet. Sangstilen Inuttoorneq er en meget følelsesladet og karakteristisk sangstil, som har været med til at gøre grønlandsk kor- og salmesang til et vigtigt element i den nationale kultur (Musikipedia, 2020). Det at åbne med sang virkede godt. At synge virkede meget naturligt for deltagerne og det hændte endda, at deltagere sang for. Valg af icebreaker, skal naturligvis afhænge af kontekst og målgruppe.

2) FACILITATOREN SOM EN DEL AF CIRKLEN

Facilitatoren startede efter fællessang med en introduktion til *Sharing Circle*-formatet og emnet for samtalen. Facilitatoren sad selv som en del af rundkredsen sammen med resten af gruppen. Der var til formålet og emnet udviklet en semi-struktureret emneguide, som Facilitatoren brugte til at guide samtalen, når der var brug for det, men ellers handlede det om at facilitere en åben dialog, deling og læring mellem deltagerne. Facilitatoren er selv grønlandsk og alle *Sharing Circles* blev gennemført på Kalaallisut.

3) INDLEDENDE SNAK OM VÆRDIER

Vi valgte at starte vores *Sharing Circles* med at bede informanterne tale om deres personlige værdier. Vi ønskede at få det nære og det folk eventuelt har tilfælles frem som den grundlæggende præmis i samtalen. Det forestillede vi os kunne få informanterne til at tale frit fra hjertet til at starte med, hvilket måske ville være nemmere end at besvare et konkret spørgsmål, første gang man skal tale foran de andre. Herefter blev der i samtalen sat fokus på det specifikke undersøgelsesemne og de valgte temaer. Facilitator lagde ud med at dele sine egne personlige værdier for dels, som nævnt, at deltage som en ligeværdig part i gruppen og dels for at sætte form på samtalen.

4) TALEPIND

En talepind er inkluderet i det oprindelige *Sharing Circle*-format og er med til at tydeliggøre, hvem der har ordet i gruppen. Informanterne kan holde talepinden og tale uforstyrret og selv give den videre når de er færdige. Det kan skabe fordybelse for informanten, der ikke behøver at skynde sig frem til en pointe for at nå at sige noget inden en anden overtager. Det skaber respekt og aktiv fokus fra de andre informanter. Typisk følger talerrækken rundkredsen, så man giver talepinden videre til den person, der sidder ved sin side, indtil alle i rundkredsen har haft mulighed for at tale. Man har altid mulighed for bare at give talepinden videre, hvis man ikke ønsker at sige noget, i løbet af en runde. En talepind er ikke et kendt koncept i Grønland, så vi reflekterede over, *hvordan* eller *om* vi overhovedet skulle introducere det i vores design. Vi besluttede os dog for at afprøve konceptet.

Deltagerne tog hurtigt konceptet til sig og udviste stort engagement ved brugen af den. De holdt og klemte den, mens de talte, og gav den videre når de var færdige.

”Jeg synes, det var dejligt med den der 'talepind',
for jeg plejer selv at tage en kuglepind'
– deltager

Vi oplevede, at det gav en ro og en tryghed at sidde med noget i hænderne, mens man talte. Alle skulle lige vænne sig til det, men det var en rigtig fin tilføjelse til formatet og gav god energi i rummet.

UDFØRELSESGUIDE - STEP BY STEP

- Når alle sidder på en plads, bydes der endnu engang velkommen
- Introducer samtalsens emne for informanterne
- Lav en icebreaker for at løsne rummet op.
Vælg icebreaker ud fra kontekst.
- Introducer talepinden, forklar formål og brug.
Talepinden gives videre én af vejene i cirklen.
Alle skal have mulighed for at tale i løbet af en runde.
- Facilitator starter en runde ved at introducere et emne og selv byde ind (vi startede ud med at snakke om værdier).
Dette gøres med talepinden i hånden. Derefter giver facilitator talepinden videre til sidemanden i den valgte retning.
- Lad talepinden køre rundt så længe informanterne har historier. Facilitator kan stille uddybende spørgsmål undervejs hvis nødvendigt. Der kan sættes en grænse for antallet af runder (f.eks.3) eller en tidsramme, hvis det er nødvendigt. (En eventuel tidsramme kan være afhængig af kontekst for den specifikke *Sharing Circle* i forhold til målgruppe, antal informanter og formålet.)
- Herefter stiller facilitator nye spørgsmål eller bringer nye emner på banen fra emne-guiden og der gennemføres flere runder, hvor talepinden går rundt og alle får mulighed for at byde ind omkring de enkelte spørgsmål og emner.
- Afslutningsvis kan man spørge om nogen har noget at tilføje eller dele.

4. REFLEKTIONER OVER METODEN

Som tidligere beskrevet er en *Sharing Circle* en traditionel ikke-konfronterende kommunikationsform, der giver plads til alle i rundkredsen, da samtalen i cirklen ikke er baseret på debat og diskussioner (Rothe et al., 2009, Halcomb, 2006, Earth Child Project, 2020).

Vores metodiske overvejelser har omhandlet, hvilke dele af en traditionel *Sharing Circle* vi har kunnet overføre til vores gruppebaserede forskningsdesign i en grønlandsk kontekst. Vi har hele tiden været opmærksomme på, hvordan designet adskiller sig, eller ikke adskiller sig fra et fokusgruppeinterview. Vi mener, at det rent teoretisk kan sammenlignes med et klassisk fokusgruppeinterview i nogen grad, men at der også er væsentlige forskelligheder, der særligt omhandler den kulturelle relevans. Metodens design gjorde det muligt at sætte de grønlandske kulturelle styrker i centrum for samtalen og samtaleformen muliggjorde inklusion, mere dialog, respekt og ligeværdighed. Samtalen gav desuden rum til eftertanke og konstruktive idéer deltagerne imellem.

Vi oplevede, at samtaleformen gjorde, at deltagerne følte sig trygge og at de påtog sig et ansvar for samtalen og talte med hinanden fremfor kun at svare på facilitators spørgsmål, hvilket skabte en dynamisk samtale.

Et af de vigtigste elementer, vi observerede, var vigtigheden af facilitators rolle. At have en erfaren facilitator, der deler kultur og sprog med deltagerne, virkede essentielt for den samtale, der blev skabt (Halcomb, 2006). Dette er værd at indtænke i andre sammenhænge. Som gengivet af Curtis (personlig information) var det måske i virkeligheden hendes baggrund eller position, der gjorde det svært at facilitere en dynamisk samtale og ikke deltagerne. Så hvad enten man planlægger en fokusgruppe eller en *Sharing Circle*, så er facilitators erfaringsgrundlag og kulturelle forankring af stor betydning for kvaliteten af undersøgelsen og metodens brugbarhed.

Sprog, symboler, betydning og viden er begreber, der florerer i litteraturen om vigtigheden af, at forskning iblandt oprindelige befolkninger ledes af eller foregår i tæt samarbejde med befolkningerne selv. Techine et al. (2016) fremhæver, hvordan de oprindelige befolkninger selv, enten som facilitatorer eller informanter, har den nødvendige indsigt til at analysere og rapportere "gode data" i kvalitative studier, der undersøger deres oplevelser og perspektiver (Tachine et al., 2016). Det er derfor vigtigt, at de oprindelige befolkninger indgår som ligeværdige parter i forskning og interventioner, der omhandler dem (Cueva et al., 2021, United Nations, 2007). Erfaring fra en tidligere undersøgelse og den eksisterende litteratur, der omhandler *Sharing Circles*, bekræfter metodens potentiale indenfor sundhedsforskningen (Olesen et al., 2020a, Grahamslaw and Henson, 2015, Kelley and Lowe, 2018, Struthers et al., 2003). Det er dog vigtigt, igen, at have fokus på, hvem der udfører undersøgelsen fremfor kun formatet.

At arbejde deltagerorienteret og *community-based* er en styrke i en grønlandsk kontekst, der skaber både validitet og integritet, fordi forskningen foregår i en ligeværdig relation, med de mennesker, forskningen omhandler. At arbejde *community-based* handler i høj grad om at opbygge ligeværdige relationer. Det handler desuden om læring, respekt og ydmyghed overfor de mennesker, eller grupper som er en del af forskningen. Brugen af *community-based participatory methods* (CBPR) er introduceret i Grønland af Rink og Reimer Trondheim (2009), der beskriver hvordan metoden skaber bedre forståelse for emner, værdier, viden og verdenssyn i de grønlandske samfund. De beskriver samtidig hvordan CBPR gør op med en fortid, hvor undersøgelser typisk er blevet gennemført i de enkelte lokalsamfund uden forudgående dialog med borgerne, og uden efterfølgende dialog omkring resultaterne. Denne fremgangsmåde har i flere tilfælde ført til forskningsresultater, der ikke stemmer overens med den oplevede virkelighed og bliver dermed forskning som borgerne ikke får noget udbytte af (Rink and Reimer Trondheim, 2019, Rink et al., 2009).

At facilitere læring i fællesskab og inddrage de kulturelle styrker og værdier som grundlæggende elementer i forskningsmetoden har potentiale til at skabe brugbare resultater og fælles retning for sundhedsforskningen i Grønland i langt højere grad fremover. Det håber vi denne metodehåndbog kan medvirke til.

Afslutningsvist spurgte vi deltagerne, hvad de syntes om at deltage i en *Sharing Circle* og tale sammen på denne måde. Det kom der flere væsentlige bud på:

”Dét, at man sidder i en cirkel, er en god måde.
På den måde, så forstår man det bedre og lytter bedre

”Jeg har kunne udtale mig frit med
mine medborgere, og jeg har kunne lytte til,
hvad andre siger. Jeg har fået noget viden også

”Vi har fået nogle nye perspektiver

”Jeg er glad for at være her og har selv fået noget ud af det

”Jeg går herfra med noget herinde [peger på brystet],
med noget værdi inde i mig

Deltagerne gav altså udtryk for at have været i et forum, hvor man gennem andres meninger og perspektiver selv fik mulighed for at lære, og derved også fik en oplevelse af at gå hjem med nye perspektiver.

5. OPSAMLING

En *Sharing Circle* er en simpel, inkluderende og ikke-konfronterende metode til indsamling af kvalitative forskningsdata baseret på gruppeinterviews og som kan anvendes både blandt børn, unge og ældre. Der er tale om en åben samtaleform, hvor alle har mulighed for at dele tanker og perspektiver og som anerkender vigtigheden af historiefortælling i en grønlandsk kontekst.

Erfaringerne beskrevet i denne håndbog, tidligere undersøgelser samt litteraturen bekræfter metodens potentiale til at fremme en dialogbaseret og kulturelt relevant sundhedsforskning i Grønland fremover (Olesen et al., 2020a, Grahamslaw and Henson, 2015, Kelley and Lowe, 2018, Struthers et al., 2003).

REFERENCER

- ⊙ BERLINER, P. & STENDER, A.-K. 2013. Glæde og Styrker - En undersøgelse af værdier hos ældre mennesker i Paamiut *Psyke & Logos*, 34, 559-575.
- ⊙ CUEVA, K., RINK, E., LAVOIE, J. G., STOOR, J. P., HEALEY AKEAROK, G., GLADUN, E. & LARSEN, C. V. 2021. Diving below the surface: A framework for arctic health research to support thriving communities. *Scandinavian Journal of Public Health*, 14034948211007694.
- ⊙ CURTIS, T. 2001. *Kommunikation mellem læge og patient i Grønland-en kvalitativ undersøgelse af interaktionen mellem parterne i den tolkede konsultationssamtale*, Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- ⊙ EARTH CHILD PROJECT. 2020. *Guide to Sharing Circles* [Online]. Available: earthchildproject.org/guide-to-sharing-circles/ [Accessed 05.06.2020 2020].
- ⊙ GRAHAMSLAW, L. & HENSON, L. H. 2015. Solving problems through circles. *Educational Psychology in Practice*, 31, 111-126.
- ⊙ HALCOMB, E. J., GHOLIZADEH, L., DIGIACOMO, M., PHILLIPS, J., DAVIDSON, P. M. 2006. Literatur review: considerations in undertaking focus group research with culturally and linguistically diverse groups. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 1000-1011.
- ⊙ HALKIER, B. 2002. Fokusgrupper, Samfundslitteratur & Roskilde Universitetsforlag.
- ⊙ INUIT CIRCUMPOLAR COUNCIL. 2020. *Inuit - United voice of the Arctic* [Online]. Available: <https://www.inuitcircumpolar.com/about-icc/> [Accessed 19.06.20 2020].
- ⊙ KELLEY, M. N. & LOWE, J. R. 2018. A culture-based talking circle intervention for native American youth at risk for obesity. *Journal of community health nursing*, 35, 102-117.
- ⊙ KVALE, S. & BRINKMANN, S. 2009. Interview: *introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels Forlag.
- ⊙ LEXDK. 2020. *Den Store Danske* [Online]. Available: http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Fremmedord/sp-s%C3%A5/symposium [Accessed 2020].
- ⊙ MINKLER, M. & WALLERSTEIN, N. 2008. *Community-based participatory research for health: From process to outcomes*, John Wiley & Sons.
- ⊙ MUSIKIPEDIA. 2020. *Grønlands musikhistorie* [Online]. Available: <https://www.musikipedia.dk/groenlandsk-musik/indblik> [Accessed 05.06.2020 2020].
- ⊙ OLESEN, I., HANSEN, N. L., INGEMANN, C., ARNARULUK, L. & LARSEN, C. V. L. 2020a. Brugernes oplevelse af det grønlandske sundhedsvæsen – En pilotundersøgelse.
- ⊙ OLESEN, I., HANSEN, N. L., JØRGENSEN, M. E. & LARSEN, C. V. L. 2020b. Perspektiver på genetiske undersøgelser af diabetes, belyst gennem Sharing Circles: En kvalitativ undersøgelse i Qasigiannguut. Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

- ⊙ PETERSEN, R. 2003. *Settlements, kinship and hunting grounds in traditional Greenland Museum*, Tusculanum Press.
- ⊙ REIMER TRÓNDHEIM, G. A. 2012. Den moderne grønlandske familie. *Tidsskrift for forskning, fagkritik og teoretisk debat*.
- ⊙ RINK, E., LAW, D. G., MONTGOMERY-ANDERSEN, R., MULVAD, G. & KOCH, A. 2009. The practical application of community-based participatory research in Greenland: initial experiences of the Greenland sexual health study. *International journal of circumpolar health*, 68, 405-413.
- ⊙ RINK, E. & REIMER TRÓNDHEIM, G. A. 2019. A toolkit for Community Based Participatory Research in Greenland. Ilisimatusarfik.
- ⊙ RINK, E. & TRÓNDHEIM, G. 2018. Population Dynamics in Greenland
- ⊙ ROTHE, J. P., OZEGOVIĆ, D. & CARROLL, L. J. 2009. Innovation in qualitative interviews: "Sharing Circles" in a First Nations community. *Injury prevention*, 15, 334-340.
- ⊙ STEENHOLDT, N. C. 2019. Livsformer og livskvalitet i Grønland: Et indblik i sammenhængen og den potentielle udvikling. *Politik*, 22.
- ⊙ STRUTHERS, R., HODGE, F. S., GEISHIRT-CANTRELL, B. & DE CORA, L. 2003. Participant experiences of talking circles on type 2 diabetes in two Northern Plains American Indian tribes. *Qualitative Health Research*, 13, 1094-1115.
- ⊙ TACHINE, A. R., BIRD, E. Y. & CABRERA, N. L. 2016. Sharing circles: An Indigenous methodological approach for researching with groups of Indigenous peoples. *International Review of Qualitative Research*, 9, 277-295.
- ⊙ UNITED NATIONS 2007. UNDRIP - United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. United Nations.
- ⊙ WISTOFT, K. 2009. *Sundhedspædagogik - viden og værdier*, Hans Reitzels Forlag
- ⊙ WISTOFT, K. 2012. Værdier og mening med sundhed In: SIMOVSKA, V. & JENSEN, J. M. (eds.) *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. Gads Forlag.

